Hyvinvointialueiden tietojen käyttö ja palveluluokitus

AURA tutuksi: Hyvinvointialueiden talousraportoinnin käsikirja HVA-AURA

Petra Kokko

13.12.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Taloustietojen käyttötarkoitukset

Taloustietojen käyttö

- Valtionosuudet
- Soten rahoituslaskelmat ja veroprosenttileikkaus
- Kansallinen ja kansainvälinen tilastoraportointi
- Hyvinvointialueiden vähimmäistietosisältöasetuksen mukainen raportointi
- Hyvinvointialueiden oma tiedolla johtaminen ja vertaiskehittäminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon KUVA- eli kustannusvaikuttavuusmittaristo
  - Mittaristoa hyödyntävät THL, sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö. THL käyttää mittaristoa asiantuntija-arvioinneissa ja sosiaali- ja terveysministeriö palveluiden ohjauksessa. Sosiaali- ja terveysministeriö arvioi mittariston avulla muun muassa sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaista toteutumista ja rahoituksen tason riittävyyttä.
- Media
- Tutkimus
- Erilaiset tietotuotteet, esim. THL:n Hyte-moduuli

Laki hyvinvointialueesta: otteita tehtävistä, joissa käytetään talousraportoinnin tietoa	
6 § Hyvinvointialueen tehtävät Hyvinvointialue järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialue voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialue voi alueellaan tai yhdessä toisen hyvinvointialueen kanssa myös tämän hyvinvointialueen alueella harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, jos se tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Hyvinvointialueen toiminnasta kilpailutilanteessa markkinoilla säädetään **luvussa 15.**	HHTPP, HKLMY
4 § Hyvinvointialuekonserni Yhteisö, jossa hyvinvointialueella on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta, on hyvinvointialueen tytäryhteisö. Hyvinvointialue tytäryhteisöineen muodostaa hyvinvointialuekonsernin.	HTOLT
11 § Yleinen seuranta Valtiovarainministeriö seuraa yleisesti hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta sekä huolehtii	Kaikki raportointikokonaisuudet
12 § Julkisen talouden suunnitelma Hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyyttä niiden tehtävien hoitamiseen kokonaisuutena ja hyvinvointialueittain (*rahoitusperiaate*) arvioidaan julkisen talouden suunnitelmassa	Kaikki raportointikokonaisuudet
15 § Lainanottovaltuus Tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainamäärä kymmenellä. Vuosikatteen arvona käytetään hyvinvointialueen tilikautta edeltävän vuoden talousarvion mukaista arvoa, jota voidaan oikaista 120 §:n mukaisen talouden seurannan tiedoilla.	HHKNR Q4, HTAS, + mahdollinen oikaisu ajantasaisella talousraportointitiedolla
123 § Talouteen liittyvä arviointimenettely 1) hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa;2) hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin;3) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai4) hyvinvointialueelle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainanottovaltuus taikka kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta.	HKOTR

Laki hyvinvointialueen rahoituksesta: otteita tehtävistä, joissa käytetään talousraportoinnin tietoa	
5 §, 6 § ja 8 §Valtion rahoitus, sen taso ja tason muutos Valtion rahoituksen perusteena käytetään hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen käyttökustannuksia, rahoituskustannuksia sekä suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia. Huomioitavista käyttökustannuksista vähennetään vuosikohtaisesti hyvinvointialueiden asiakas- ja käyttömaksut sekä muut toiminta- ja rahoitustuotot. Kustannustason muutosta laskettaessa otetaan huomioon hyvinvointialueiden edellisen vuoden laskennalliset kustannukset, palvelutarpeen muutos sekä toteutuneiden kustannusten jälkikäteinen tarkistus.	HHTNR Q4 ja HHTPP
Luku 3 Sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitus Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset muodostuvat laskemalla yhteen tulot, jotka saadaan kertomalla terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon perushinnat 14 §:ssä tarkoitetuilla hyvinvointialuekohtaisilla palvelutarvekertoimilla (tarkistetaan väh. 4 v välein) ja hyvinvointialueen asukasmäärällä. Perushinnalla tarkoitetaan hyvinvointialueen valtion rahoituksen perusteena olevien laskennallisten kustannusten perusteena käytettävää asukaskohtaista laskennallista perustetta tai määräytymisperusteiden asukaskohtaista hintaa;	HHTPP
Luku 4 Pelastustoimen rahoitus Hyvinvointialueen pelastustoimen laskennalliset kustannukset muodostuvat kertomalla asukaskohtainen pelastustoimen perushinta hyvinvointialueen asukasmäärällä ja lisäämällä tuloon pelastustoimen asukastiheyden ja riskitekijöiden perusteella määritellyt laskennalliset kustannukset.	HHTPP
Luku 5 26 § Lisärahoitus Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.	Kaikki raportointikokonaisuudet
34 § Hyvinvointialueiden koko maan valtion rahoituksen tason määräytyminen vuosina 2023 ja 2024 **Tammikuun 2022 erilliskysely:** Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuu kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien 5 §:ssä tarkoitettujen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien kustannusten vuoden 2022 kuntien Tilastokeskukselle toimittamien talousarviotietojen perusteella laskettuun yhteismäärään, johon tehdään 7–9 §:ssä tarkoitetut tarkistukset.	VM erilliskysely 01/2022
35 § Siirtymätasaus Hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2–5 momentissa säädetään.laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus lasketaan vuoden 2022 tasolla. Hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneet kustannukset otetaan huomioon kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 koko maan tasolle. Keskiarvon laskennassa käytetään vuodelta 2021 kuntien Valtiokonttorille toimittamia tilinpäätöstietoja ja vuodelta 2022 kuntien talousarviotietoja. Toteutuneet kustannukset tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2024 rahoituksesta lukien kuntien Valtiokonttorille toimittamien vuoden 2022 palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella.	Kuntien KKTPP vuosilta 2021 ja 2022

Mihin THL hyödyntää talousdataa?

Sote-järjestämislaki (612/2021)

Sote-arviointi arvioi hyvinvointialueittain ja kansallisesti toimintaa ja taloutta

Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021)

Terveys- ja sosiaalitalouden tutkimus hyödyntää tehokkuutta, kustannusvaikuttavuutta ja rahoitusta koskevassa tutkimuksessa

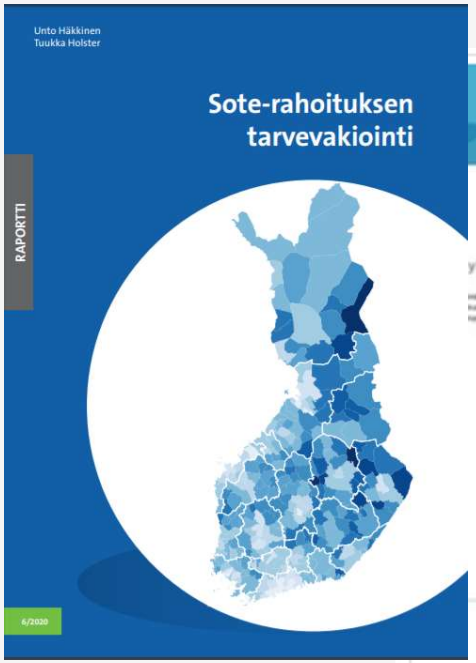

Laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008)

Tilastointi ja tutkimus tuottaa laajasti tietoa päätöksenteon, kehittämisen ja tutkimuksen tueksi

Käytetyt raportointikokonaisuudet

Raportointikokonaisuus	Lyhenne	Mihin käytetään?
Hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tytäryhteisöt, osakkuusyhteisöt ja muut yksikot	HTOLT	TK:n Yritys- ja konsernirekisteri
Hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän neljännesvuosiraportointi	HHKNR - Q1-Q3	Rahoitustilinpito, neljännesvuositilinpito
Hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän neljännesvuosiraportointi	HHKNR - Q4	Rahoitustilinpito, vuositilinpito
Hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tilinpäätösarvio	HHTPA	Rahoitustilinpito, vuositilinpito, neljännesvuositilinpito (Q4)
Hyvinvointialue- ja hyvinvointiyhtymäkonsernin tilinpäätösraportointi	HKOTR	Konsernirekisteri
Hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tilinpäätöksen rahoituslaskelma	HHTR	Rahoitustilinpidon EDP-raportointi
Hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän liikelaitoksen tilinpäätösraportointi	HLTR	Rahoitustilinpito
Hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tilinpäätöstiedot palveluluokkakohtaisesti (käyttötalous, investoinnit)	HHTPP	Vuositilinpito
Hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstietoja täydentävät muut taloustiedot	HHYTT	Vuositilinpito, korjausrakentaminen

HVA-AURA-palveluluokitus

Palveluluokituksen perusperiaatteet

- Kattaa kaiken hyvinvointialueen toiminnan
  - Hyvinvointialueiden lakisääteiset sekä itselleen ottamat tehtävät.
  - Täsmättävä tuloslaskelmaan.
  - Kustannuksien kohdennuksien palveluluokille **tulee noudattaa aiheuttamis- ja täydellisyysperiaatteita**
- Palveluluokituksen tavoitteena on kuvata sote-palvelut **julkisen hallinnon suunnittelun, arvioinnin, rahoituksen, ohjauksen, ja vertailun tarpeisiin** siten, että tulot ja menot pystytään kokonaisuudessaan kohdentamaan yksittäiselle palvelulle
- Käyttötalous raportoidaan käyttäen varsinaisia palveluluokkia ja investointitiedot palveluluokituksen summatasoja.
- Ylläpidetään koodistopalvelussa ja sanastopalvelussa (luonnos).
- Myös HVA-AURA-käsikirjan liitteessä 2.

Suurimmat muutokset 2022 > 2023

- Omat AURA-palveluluokitukset kunnille ja hyvinvointialueille
- Pääpiirteissään hyvinvointialueille siirtyy sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimi
- Erityisiä huomioita (vrt. VM työryhmä Projekti A: Hyvinvointialueiden uudet tehtävät)
  - *Ympäristöterveydenhuolto > irtautuu sote-toimialasta > jää kuntiin*
  - *Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen > jaettu vastuu*
  - *Maahanmuuttajien palvelut > jaettu vastuu*
  - Opiskeluhuollon palvelut > siirtyy sote-hallinnonalalle
  - Investointitietojen raportointitaso
  - Vähimmäistietosisältö asetuksen valmistelu: AURA ja Organisaatioriippumattomat palvelut –luokitusten yhteensovittaminen

AURA-palveluluokituksen rakenne

- Hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien palveluluokitus koostuu neljästä osiosta:
  - Sosiaali- ja terveydenhuolto
  - Pelastustoimi
  - Hallinto- ja tukipalvelut
  - Yleiskatteellisen rahoituksen ulkopuolinen toiminta
- Palveluluokitus on kaksiportainen vuodesta 2023 alkaen. Summatasoja on 9 kpl (sote) + 1 kpl (pela) + Hallinto- ja tukipalvelut + Yleiskatteisen rahoituksen ulkopuolinen toiminta
- Huomaa Hallinto- ja tukipalvelujen käyttö lähinnä apuluokkina

HHTPP k-t06 Investointierittelyt palveluluokittain

- Raportointi tapahtuu palveluluokituksen summatasoilla:
  - Lastensuojelun, lapsiperheiden ja perheoikeudelliset sosiaalipalvelut yhteensä
  - Iäkkäiden sosiaalipalvelut yhteensä
  - Vammaisten sosiaalipalvelut yhteensä
  - Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien palvelut yhteensä
  - Perusterveydenhuollon avohoito yhteensä
  - Suun terveydenhuollon palvelut yhteensä
  - Perustason vuodeosastohoito
  - Erikoissairaanhoito yhteensä
  - Muu sosiaali- ja terveystoiminta yhteensä

Esimerkki. Palveluluokituksen summatasot

Sosiaali- ja terveydenhuolto yhteensä

Lastensuojelun, lapsiperheiden ja perheoikeudelliset sosiaalipalvelut yhteensä

Lastensuojelun ammatillinen perhehoito

Lastensuojelun laitospalvelu

Lastensuojelun perhehoito

Lastensuojelun sosiaalityö ja avohuollon tukitoimet ilman kodin ulkopuolista sijoitusta

Lapsiperheiden sosiaalityö ja -ohjaus sekä varhaisen tuen palvelut

Lapsiperheiden kotona asumista tukevat palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonta

Lapsiperheiden asumispalvelut

Perheoikeudelliset palvelut

Iäkkäiden sosiaalipalvelut yhteensä

Iäkkäiden laitospalvelu

Iäkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen

Iäkkäiden yhteisöllinen asuminen ja perhehoito

Toimiala yhteensä

Summatasot

Suomi.fi-koodisto

Hallinto- ja tukipalvelut

- 5110 Yleishallintopalvelut ja vaalit
  - Esimerkiksi ylintä päätäntä- ja toimeenpanovaltaa käyttävien hallintoviranomaisten toiminnot, aluehallituksen alaiset jaostot ja toimielimet, toimintaa ja strategiaa ohjaavat ja neuvoa antavat toiminnot, konserniohjaus - ja valvonta, varautuminen ja valmiussuunnittelu, arkistointi, tarkastuslautakunnat, sisäinen tarkastus ja tarkastustoimi, verotuskustannukset ja yhteistyö.
- 5255 Tilojen vuokraus ja maaomaisuuden hallinta
  - Kaikkien tilojen vuokraaminen, vuokratulot ja vuokramenot, joita ei voi kohdistaa suoraan laskulla varsinaiselle palveluluokalle.
- 5501 Tukipalvelu
  - Palveluluokituksen apuluokka. Tukipalvelukustannukset voidaan raportoida tällä palveluluokalla, minkä jälkeen kustannukset kohdistetaan varsinaisille palveluluokille sisäisellä laskutuksella tai summatasoisesti vyöryttämällä. Tälle palveluluokalle voi jäädä ulosmyytävien tukipalvelujen kohtuullinen kate.

Yleiskatteisen rahoituksen ulkopuolinen toiminta

- 6020 Yleiskatteisen toiminnan ulkopuolinen toiminta, yleisen toimialan tehtävät -palveluluokalle sisältyviä eriä ei saa kohdistaa varsinaisille palveluluokille.
- Rajoitettuja yleisen toimialan tehtäviä ei kohdenneta sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palveluluokille, sillä niitä ei lasketa mukaan rahoitusmalliin.

Sote-palveluluokkien jakaumat (käyttökustannukset 2021: 23,067 mrd euroa)

Lastensuojelun palvelut (4 kpl)
Lapsiperheiden palvelut ml. perheoikeudelliset palvelut (5 kpl)
Ikääntyneiden palvelut (7kpl)
Vammaisten palvelut (8 kpl)
Päihde- ja mielenterveystyö (3kpl)*
Työikäisten palvelut (3kpl)
Sosiaalipäivystys (1kpl)
Kotoutumisen edistäminen ja maahanmuuton palvelut (1kpl)

Vuonna 2021: 49+9 palveluluokkaa
Vuonna 2022: 52+8 palveluluokkaa
Vuonna 2023 (HYVA): 60 palveluluokkaa
Ympäristöth 6 palveluluokkaa

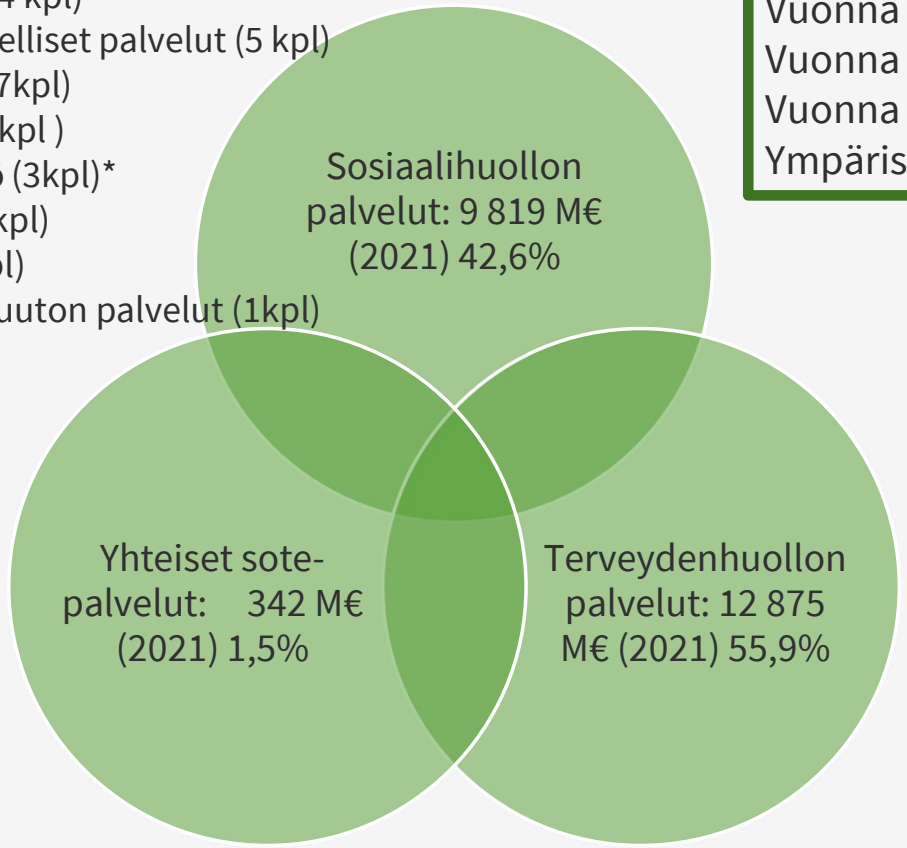

Muut sote-palvelut (3 kpl)

Perusterveydenhuolto (8 kpl)
Suun terveydenhuolto (1kpl)
Erikoissairaanhoito (6kpl)
Päihde- ja mielenterveystyö (3kpl)*

*Mielenterveys- ja päihdepalvelujen avohuolto jaettu kahteen TH/SOS

Lähde: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/talous/kuntavain/fact_talous_kuntavain?row=area-566563&column=time-566650.566604.566612.629424.701905.#

Kiitos!

kuntadata@valtiokonttori.fi
sote-taloustiedot@thl.fi